



**UiT** Norges arktiske universitet

# Årsrapport 2019

Universitetets klagenemnd

## Innhold

Innledning .....	3
Regelverk .....	5
Statistikk .....	7
Del 1 - Klagesaker .....	8
Totalt antall klagesaker, samt utfall .....	8
Fordeling av klagesaker på det enkelte fakultet/enhet .....	9
Behandlingstid for klagesaker .....	9
Opptak .....	10
Adgang til eksamen .....	11
Formelle feil .....	12
Individuell tilrettelegging .....	13
Del 2 - Disiplinærsaker .....	14
Totalt antall disiplinærsaker, samt reaksjon .....	14
Klage over vedtak fattet i disiplinærsaker .....	15
Behandlingstid for disiplinærsaker .....	15
Fusk .....	17
Merknad i politiattest .....	19
Særskilt skikkethetsvurdering .....	20

## **Innledning**

Universitetets klagenemnd, som erstattet tidligere styrets klagenemnd, trådte i virksomhet 1. januar 2006.

Universitetets klagenemnd behandler følgende klagesaker som andreinstans:

- Klager over enkeltvedtak fra studenter og søkere til studier ved UiT og UNIS, jf. universitets- og høyskoleloven (uhl.) § 5-1
- Klager over enkeltvedtak fra ph.d.-studenter, jf. uhl. § 5-1
- Klager over formelle feil ved eksamen, jf. uhl. § 5-2

Universitetets klagenemnd behandler følgende disiplinærsaker som førsteinstans:

- Annullering og utestenging etter fusk på eksamen, jf. uhl. § 4-7 og 4-8
- Utestenging fra praksis grunnet straffbare forhold, jf. uhl. § 4-9
- Utestenging etter særskilt skikkethetsvurdering, jf. uhl. § 4-10
- Bortvisning på grunn av grovt forstyrrende opptreden, jf. uhl. § 4-8
- Inndragning av vitnemål, annullering og nektelse av adgang til norske utdanningsinstitusjoner etter bruk av falsk dokumentasjon i forbindelse med opptak, jf. uhl. § 4-7

Universitetets klagenemnd behandler i tillegg saker om nedsettelse av advokatsalær, jf. uhl. § 4-8 (5).

Det er et mål at årsrapporten skal fungere som et tilsynsredskap for universitetsstyret, i den forstand at den kan være med på å gi styret et innblikk i sakene som klagenemnda behandler, og i kvaliteten på saksbehandlingen ved UiT. Et annet mål med årsrapporten er at den skal gi enhetene og saksbehandlere veiledning om klagenemndas praksis på de ulike saksområdene.

I årsrapporten gis en oversikt over klagenemndas saker på ulike saksområder og utfall av disse. Gjennom årstallsstatistikker og kommentarer til disse har vi forsøkt å synliggjøre utviklingen i klagenemndas virksomhet. Videre har vi kommentert og forsøkt å analysere de seneste tydelige utviklingstrekkene ved klagenemndas saker.

Årsrapporten er utarbeidet av Seksjon for studieadministrasjon, som er sekretariat for klagenemnda.

### ***Klagenemndas sammensetning i 2019***

I 2019 har Universitetets klagenemnd bestått av:

#### Faste medlemmer:

Inger Bonnie Gjerde (leder)  
Merethe Giertsen (vitenskapelig representant)  
Åge Wifstad (vitenskapelig representant)  
Vetle Langedahl (studentrepresentant)  
Julie Nyborg Aasland (studentrepresentant)

Fra høsten 2019 overtok Joakim Breivik som studentrepresentant for Julie Nyborg Aasland.

Varamedlemmer:

Knut Rye-Holmboe (vara leder)

Hilde Pettersen (vara vitenskapelig representant)

Per Jenssen (vara vitenskapelig representant)

Tarald Nikolaisen (vara studentrepresentant)

Tonje Nilsen (vara studentrepresentant)

Fra høsten 2019 overtok Karl-Erik Eilertsen som vara vitenskapelig representant for Per Jenssen.

Sekretariat:

Juridisk rådgiver Hilde Berntsen (sekretær)

Juridisk rådgiver Siv Forså Østerud (seniorrådgiver)

Juridisk rådgiver Matias Høgne Kjerstad

Juridisk rådgiver Bente Stenhaug (fra høsten 2019)

Jusstudentene Margit Ramberg og Henriette Winther Kjærvik har forberedt saker for klagenemnda i forbindelse med at de ble deltidsansatt ved Seksjon for studieadministrasjon fra høsten 2017 til våren 2019. Saker som gjelder doktorgradsforvaltningen har vært forberedt av seniorrådgiver Olaug Husabø fra Avdeling for forskning og utviklingsarbeid.

Saksfremlegg godkjennes av seniorrådgiver Joakim Bakkevold etter fullmakt.

***Antall møter i 2019***

Klagenemnda avholdt 9 møter i 2019, inkludert et særskilt møte om en skikkethetssak. Vi tar sikte på faste månedlige møter i studieåret.

# Regelverk

## **Utdrag fra lov om universiteter og høyskoler**

### *Kapittel 5. Klage*

#### **§ 5-1. Klagenemnd og særskilte nasjonale klageorgan**

- (1) Universiteter og høyskoler skal opprette en klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak og, etter styrets bestemmelse, andre klagesaker for kandidatene.
- (2) Klagenemnda skal ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Leder og varamedlem for leder skal fylle de lovbestemte krav for lagdommere. Leder og varamedlem for leder skal ikke være ansatt ved institusjonen. To av medlemmene skal være studenter.
- (3) Representanter for institusjonens eier eller medlem av institusjonens styre kan ikke være medlem av klagenemnda.
- (4) Klagenemnda er vedtaksfør når lederen eller varamedlem for leder og to andre medlemmer er til stede.
- (5) Klagenemndas vedtak i klagesaker kan ikke påklages.
- (6) Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i klagesaker.
- (7) Departementet kan opprette særskilte nasjonale klageorgan som skal behandle klager over enkeltvedtak for bestemte områder og over avgjørelser etter offentleglova.

#### **Regler om klagenemnda ved UiT - Norges arktiske universitet**

*Vedtatt av Styringsgruppa for fusjonsprosessen 30.10.2008 i sak SG 39/08 med hjemmel i lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler § 5-1.*

- I. Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet skal ha en sentral klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak og andre saker fra studentene som beskrevet i punkt III.
- II. Klagenemnda skal ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer oppnevnt av universitetsdirektøren. Leder og varamedlem for leder skal fylle de lovbestemte krav for lagdommere. De skal ikke være tilsatt ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet. To av medlemmene skal være vitenskapelig ansatte ved universitetet, og to skal være studenter. Studentrepresentantene oppnevnes med ett års funksjonstid. De øvrige medlemmene oppnevnes med tre års funksjonstid.  
  
Medlem av universitetsstyret kan ikke være medlem av klagenemnda. Medlem som har medvirket ved saksbehandlingen eller avgjørelse i det påklagde saksforhold, kan ikke delta ved behandling av klage over dette i klagenemnda.  
  
Et medlem med varamedlem(mer) blir sittende inntil nytt medlem er oppnevnt, selv om funksjonstiden er utløpt. Et medlem fortsetter også til behandlingen av påbegynte saker er avsluttet.
- III. Klagenemnda behandler følgende saker:

- a. Klager over enkeltvedtak som gjelder studenter og søkere til studier ved Universitetet i Tromsø, herunder klage på avgjørelse om opptak, permisjon, tildeling av grad eller vitnemål, tap av studierett og lignende.
- b. Klager over formelle feil ved eksamen, sensur og arbeidskrav, jf. lov om universiteter og høyskoler § 5-2.
- c. Saker etter lov om universiteter og høyskoler §§ 4-7 annullering av eksamen eller prøve, 4-8 utestenging og bortvisning, 4-9 femte ledd utestenging grunnet straffbare forhold og 4-10 utestenging etter sikkerhetsvurdering.

IV. Avgjørelsen skjer i møte. Nemnda avgjør om det er grunn til å innkalle klageren og den eventuelle motpart til å møte for nemnda eller til å innhente uttalelser fra andre instanser.

V. Klagenemnda er vedtaksfør når lederen eller varamedlem for leder og to andre medlemmer er til stede. Nemndas avgjørelser i saker under punkt III bokstav a og b kan ikke påklages.

VI. Avdeling for utdanning er sekretariat for klagenemnda.

VII. Reglene gjelder fra 1.1.2009.

## Statistikk over totalt antall saker

I 2019 behandlet Universitetets klagenemnd totalt 119 saker.

Vi har valgt å dele sakene opp i to hovedkategorier: klagesaker og disiplinærsaker. Disse to kategoriene følger to forskjellige prosesser. I klagesaker starter saker med at en student klager på et enkeltvedtak eller på formelle feil ved eksamen. I slike saker er klagenemnda andreinstans, og overprøver førsteinstans sin vurdering. I disiplinærsaker er klagenemnda derimot førsteinstans, og saker opprettes på universitetets initiativ. Felles klagenemnd er andreinstans i disiplinærsaker.

Nedenfor vises en oversikt over fordelingen av sakene etter sakstype.

<u>Sakstype klagesaker</u>	<u>Antall saker</u>
Opptak	28
Adgang til eksamen	6
Formelle feil	29
Individuell tilrettelegging	2
Andre forhold	11
<u>Totalt:</u>	<u>76</u>

<u>Sakstype disiplinærsaker</u>	<u>Antall saker</u>
Fusk	35
Merknad på politiattest	6
Skikkethet	1
<u>Totalt</u>	<u>42</u>

<b>Totalt antall saker:</b>	<b>119</b>
-----------------------------	------------

I den videre fremstillingen deles årsrapporten inn i to deler, hvor del 1 omhandler klagesaker, og del 2 omhandler disiplinærsaker.

## Del 1 - Klagesaker

### Totalt antall klagesaker, samt utfall

Begrepet *totalt antall klagesaker* betyr i denne sammenhengen det totale antallet klagesaker som blir oversendt til sekretariatet i året. På grunn av saksbehandlingstiden kan vedtakstidspunktet i noen saker inntreffe først i begynnelsen av neste år. Vedtak i disiplinærsakene, samt klage over vedtak i disiplinærsakene, er ikke tatt med i denne kategorien.

Nedenfor vises en tabell over årets tall, sammenlignet med tall fra foregående år.

	2016	2017	2018	2019
<b>Klagesaker</b>	68	75	69	73
<b>Tatt til følge</b>	10	7	7	8
<b>Avvist</b>	1	2	5	1

Vi ser at antallet klagesaker har holdt seg stabilt de siste årene. Dette har nok sammenheng med at også UiT sitt studenttall har holdt seg stabilt på ca. 16 000 studenter etter en økning i 2016. Selv om antallet klagesaker er stabilt i forhold til antall studenter, har vi et mål om å redusere antall klagesaker ved å fortsette å ha fokus på kvalitet i saksbehandlingen.

Vi bemerker at det reelle antallet klagesaker ved UiT kan være høyere enn de sakene som kommer til klagenemnda. Dette skyldes for det første at noen typer klager skal behandles av andre organ. For eksempel skal klager på opptak til grunnstudier behandles av Nasjonal klagenemnd. Videre har det enkelte vedtaksorgan myndighet til å omgjøre egne vedtak. Dersom vedtaket blir omgjort av førsteinstans, går ikke saken videre til klagenemnda, heller ikke som orienteringssak. Det finnes derfor ingen oversikt over hvor mange klager som er tatt til følge i førsteinstans.

Antall saker hvor klager gis medhold har også holdt seg stabilt. En lav medholdsprosent oppfattes som positivt i den forstand at det gir uttrykk for at vedtakene som er truffet av førsteinstans likevel var riktige, og for at klagenemnda er enig i førsteinstans sine vurderinger. Til tross for dette har klagenemnda erfart at saksbehandlingen gjort av førsteinstans er av varierende kvalitet. Det bemerkes at det i mange saker påvises saksbehandlingsfeil som ikke fremkommer av statistikken. Når en saksbehandlingsfeil ikke kan ha virket inn på vedtakets innhold er vedtaket likevel gyldig. Statistikken gir derfor ikke et fullverdig bilde av omfanget av saksbehandlingsfeil som påvises av klagenemnda. Typiske saksbehandlingsfeil vi ser er manglende begrunnelse for avslag på søknad (for eksempel opptak), samt manglende informasjon om klageadgang.



## Fordeling av klagesaker på det enkelte fakultet/enhet

Fakultet/enhet	2018	2019
Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning	7	6
Det helsevitenskapelige fakultet	34	30
Det juridiske fakultet	4	5
Fakultet for naturvitenskap og teknologi	1	1
Fakultet for biovitenskap, fiskeri og teknologi	5	8
Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi	4	4
UNIS	0	1

Vi mener antall klagesaker er jevnt fordelt mellom fakultetene, sett hen til fakultetenes studenttall. Fordelingen av antall klagesaker på fakultetene har også vært stabilt de siste årene.

## Behandlingstid for klagesaker

Med behandlingstid for klagesaker menes her tiden fra en klage oversendes fra førsteinstans til endelig vedtak er fattet i klagenemnda. Den reelle saksbehandlingstiden er imidlertid lenger, da førsteinstansen gjør en vurdering av klagesaken før den oversendes til klagenemnda.

Universitetet er pålagt å forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold, jf. forvaltningsloven § 11a. Målsettingen er dermed at behandlingstiden skal være så kort som mulig. Saksbehandlingstiden de siste årene har vært noe lang. Overordnet skyldes det arbeidsmengden til sekretariatet, og særlig en økning i antall disiplinærsaker. Disiplinærsakene er ressurskrevende, og de prioriteres av sekretariatet ettersom slike saker kan være svært inngripende overfor studenter.

### **Saksbehandlingstiden for klagesaker de siste årene:**

**Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2019: 6,9 uker**

**Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2018: 11 uker**

**Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2017: 13 uker**

Vi ser at saksbehandlingstiden har gått ned i 2019, noe vi er fornøyde med. Dette har nok sammenheng med at vi styrket sekretariatet med deltidsansettelse av to jusstudenter i 2017, samt at vi fikk to nye jurister i fast stilling i 2019.

I det følgende vil saksområdene opptak, adgang til eksamen, formelle feil, og individuell tilrettelegging kommenteres særskilt.

## Opptak

Universitetets klagenemnd behandler kun klagesaker i forbindelse med det lokale opptaket, da klager over avslag på opptak til grunnutdanninger som nevnt behandles av Nasjonal klagenemnd.

Nedenfor vises en oversikt over antall opptakssaker de siste årene.

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Opptak	21	25	49	27	25	21	27

### Antall opptakssaker i 2019: 27

Tatt til følge: 0

Avvist: 1

Etter den markante økningen av opptakssaker i 2015, som er kommentert i årsrapportene fra 2015 og 2016, har antallet holdt seg stabilt. Dette kan ha sammenheng med bedre rutiner i saksbehandlingen i førsteinstans, som medfører færre saksbehandlingsfeil og dermed færre klager. Vi bemerker at Fellestjenesten for opptak har overtatt mer av saksbehandlingen av opptak de siste årene, og har fokus på god kommunikasjon med studentene tidlig i saksgangen. I 2018 så vi forøvrig det laveste antall opptakssaker siden 2013.

Etter en analyse av opptakssakene fra 2019 ser vi ingen tendenser som bør kommenteres særskilt. Årsaken til at søkere klager over avslag på opptak vil variere, og vil ikke alltid være lett å fastslå. En årsak kan ganske enkelt være at utfallet av opptakssakene er viktig for søkerne, noe som tilsier at det på generelt grunnlag vil være vanskelig å få ned antall klagesaker ytterligere.

Det bemerkes at et relativt lavt antall søkere velger å klage på avslag på opptak. I 2019 mottok UiT omtrent 13 000 søknader i forbindelse med lokalt opptak. Omtrent 6 000 søkere fikk avslag. Av disse klagde kun 27 søkere på avslaget.

Videre ble ingen klager over avslag på opptak tatt til følge i 2019. Kun én klagesak ble tatt til følge i 2018. Dette innebærer at vedtakene fattet i førsteinstans er vurdert som riktige av klagenemnda.

Én sak om klage over avslag på opptak ble avvist. Dette var fordi klagefristen var oversittet.

## Adgang til eksamen

Nedenfor vises en oversikt over antall saker om adgang til eksamen de siste årene.

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Adgang til eksamen	9	3	11	10	13	9	6

### Antall saker om adgang til eksamen i 2019: 6

#### Tatt til følge: 2

Innenfor saksfeltet adgang til eksamen behandler klagenemnda flest saker om søknad om dispensasjon fra tregangerregelen jf. eksamensforskriften § 25 (2). Bestemmelsen sier at det kan gis dispensasjon til et ytterligere eksamensforsøk dersom studenten ved å bestå eksamen i emnet vil fullføre sin grad eller yrkesutdanning, eller dersom studenten kan dokumentere tungtveiende sosiale og/eller personlige grunner til at eksamen i emnet ikke er bestått etter tre forsøk. I slike saker ser vi en tendens til en relativt høy medholdsprosent i klagenemnda. Vi kan samtidig forstå at førsteinstans kan vurdere saken annerledes enn klagenemnda. Hva som ligger i «tungtveiende grunner» er en skjønnsmessig vurdering. Videre sier bestemmelsen at dispensasjon “kan” gis - det vil si at dispensasjon ikke nødvendigvis skal gis selv om vilkårene er oppfylt. Klagenemnda har likevel lagt til grunn en praksis om at dispensasjon som hovedregel skal gis dersom vilkårene er oppfylt, av hensyn til likebehandling av studentene.

To saker om klage over avslag på dispensasjon fra tregangerregelen ble tatt til følge i 2019. I den ene saken kom klagenemnda til at klageren hadde dokumentert tungtveiende helsemessige grunner til at eksamen i emnet ikke var bestått etter tre forsøk, jf. eksamensforskriften § 25 (2). Førsteinstans mente at det ikke var anledning til å dokumentere sykdom på eksamensdagen senere enn 48 timer etter eksamen, jf. eksamensforskriften § 17. Til dette bemerket klagenemnda at studenter ikke er avskåret fra å søke om dispensasjon fra tregangerregelen etter eksamensforskriften § 25, selv om studenten ikke har oppfylt vilkårene i § 17 og rett til utsatt eksamen.

I den andre saken som ble tatt til følge ville studenten fullføre graden sin ved å bestå eksamen i emnet. Instituttet ønsket likevel ikke å gi dispensasjon da studenten hadde fått forlenget studieretten flere ganger, og de mente studenten hadde mottatt nok ressurser i form av informasjon, tid, undervisning, råd og veiledning. Til dette bemerket klagenemnda at selv om spørsmålet om dispensasjon skal gis er et «kan»-skjønn, må det innfortolkes et mindre skjønn i de tilfeller hvor studenten vil fullføre en grad ved å bestå eksamen, ettersom det i forskriften er tatt inn dette som et spesifikt kriterium for dispensasjon. Et mål for universitet er at studenter skal fullføre utdanningen, og dispensasjon bør derfor gis i slike tilfeller.

Begge sakene var fra Helsefak.

## Formelle feil

Nedenfor vises en oversikt over antall saker om adgang om formelle feil de siste årene.

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<b>Formelle feil</b>	9	13	11	15	19	21	28

### Antall saker om formelle feil i 2019: 28

#### Tatt til følge: 5

De siste årene har antall saker om formelle feil som ble tatt til følge vært lav. Kun én klagesak ble tatt til følge i 2018. Dette kan ha sammenheng med at studentenes anførsler ofte bunner ut i faglig uenighet, og at slike saker i realiteten er en klage over karakterfastsettelsen. I 2019 ser vi i imidlertid et høyere antall saker som ble tatt til følge. Fire av fem saker som ble tatt til følge omhandlet formelle feil i praksis, hvor studenten anførte at det ikke ble gitt tilstrekkelig varsel om fare for stryk i praksis, jf. eksamensforskriften § 27. Klagenemnda kom til at studentene ikke hadde mottatt tilstrekkelig varsel. Vi ser et behov for at de aktuelle enhetene gjennomgår sine rutiner, slik at forskriftens krav til varsel blir oppfylt. Klagenemnda har ytret et ønske om at sekretariatet utformer et brev til de aktuelle enhetene hvor det opplyses om problematikken.

I den femte saken som ble tatt til følge klagde studenten over at han fikk svar på klage på sensur 3 måneder etter at han hadde klaget. Klagenemnda mente fristoversittelsen ikke var å anse som en formell feil. Klagenemnda kom imidlertid til at det nye sensurvedtaket måtte anses som ugyldig etter prinsippet som kommer til uttrykk i forvaltningsloven § 34 (3), som sier at melding om endring av vedtak til ugunst for klager må være sendt til klageren innen 3 måneder etter at underinstansen mottok klage.

## Individuell tilrettelegging

Nedenfor vises en oversikt over antall saker om individuell tilrettelegging de siste årene.

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Individuell tilrettelegging	1	0	2	1	3	2	2

### Antall saker om individuell tilrettelegging i 2019: 2

#### Medhold: 1

Universitetets klagenemnd behandlet to klagesaker om individuell tilrettelegging i 2019. I en av sakene fikk studenten medhold. Studenten hadde fått avslag på søknad om å endre eksamensform fra skriftlig eksamen til muntlig eksamen på bakgrunn av dysleksi. Søknaden ble avslått blant annet med den begrunnelse at å endre eksamensform er et ressurskrevende tilretteleggingstiltak, som bare gjøres unntaksvis. Klagenemnda kom imidlertid til at å endre eksamensform ikke ville innebære en uforholdsmessig byrde for universitetet, og at tiltaket ikke ville føre til en reduksjon av de faglige kravene som stilles, jf. universitets- og høyskoleloven § 4-3 (5). Klagenemnda bemerket at det skal mye til for å avslå søknad om tilrettelegging på bakgrunn av ressurs hensyn.

Vi bemerker at saker om individuell tilrettelegging muligens ikke er velegnet til overprøving i klagenemnda. Klagenemnda har på generelt grunnlag ikke gode forutsetninger for å overprøve hvorvidt universitetet har tilstrekkelig ressurser til tilretteleggingstiltak. Den mest sentrale vurderingen er videre hvorvidt tilrettelegging vil medføre en faglig reduksjon av kravene som stilles, noe klagenemnda også vanskelig kan vurdere. Likevel ser vi behovet for overprøving av avslag på søknad om tilrettelegging. Retten til tilrettelegging er en sterk lovfestet rett for studentene.

## Del 2 - Disiplinærsaker

### Totalt antall disiplinærsaker, samt reaksjon

Nedenfor vises en tabell over antall disiplinærsaker de siste årene, samt hvor mange saker som endte med reaksjon i form av annullering, utestengning eller bortvisning.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<b>Disiplinærsaker</b>	20	30	29	43	38	60	42
<b>Reaksjon</b>	15	18	20	36	27	41	29

Vi ser at antallet disiplinærsaker hadde en betydelig økning i 2018. Antallet har nå stabilisert seg. Dette vil kommenteres nedenfor, under *Fusk*.

### **Definisjon av disiplinærsaker og reaksjon**

Som disiplinærsaker regnes saker der universitetet selv gjennom klagenemnda kan vedta disiplinære reaksjoner overfor studenter. Disiplinære reaksjoner er inngripende overfor den enkelte, og forutsetter at universitetet har en klar lovhjemmel for inngrepet. Alle vedtak om disiplinære reaksjoner som klagenemnda fatter har hjemmel i universitets- og høyskoleloven. Sanksjonene som denne loven hjemler er annullering av eksamen og utestengelse fra institusjoner under lov om universiteter og høyskoler på grunn av fusk ved eksamen, utestengning fra praksis på grunn av tidligere straffbare forhold, vedtak om at en student ikke er skikket til sitt studium innen lærerutdanningene og helse- og sosialfagutdanningene og eventuelt utestengning av studenten, inndragning, annullering og utestengning for bruk av falsk dokumentasjon i søknad om opptak til studium, og bortvisning som følge av grovt forstyrrende opptreden. Felles for disse sakene er at det er strenge krav til korrekt og god saksbehandling, noe som fører til at forvaltningen av disse saksområdene er ressurskrevende.

## Klage over vedtak fattet i disiplinærsaker

I disiplinærsaker der vedtak i første instans treffes av Universitetets klagenemnd, er det Felles klagenemnd som er klageinstans. Dette følger av forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 4-7 til § 4-10. Felles klagenemnd er oppnevnt av Kunnskapsdepartementet og sekretariatet ligger til Samordna opptak.

**Antall klager til Felles klagenemnd i 2019: 10**

**Antall klager til Felles klagenemnd i 2018: 7**

De fleste klagene til Felles klagenemnd gjelder vedtak om fusk. Klagene er ofte begrunnet med at studenten mener vedkommende ikke har fusket forsettlig, samt at annullering av eksamen og utestengelse i to semestre er en for streng reaksjon. I alle fuskesakene som Felles klagenemnd behandlet i 2019 ble resultatet at klagenemndas vedtak ble stadfestet. Felles klagenemnd behandlet videre en klage i en skikkethetssak, og stadfestet klagenemndas vedtak. Dette vil kommenteres nedenfor, under *Skikkethet*.

## Behandlingstid for disiplinærsaker

Saksbehandlingstiden i disiplinærsaker regnes her som den tiden som har gått fra sekretariatet er underrettet om saken, til vedtaket er truffet i klagenemnda.

I disiplinærsaker gjelder det spesielle krav til saksbehandlingen. Annullering av eksamen og utestenging er inngripende og har alvorlige konsekvenser for den enkelte student. Det gjelder særlige rettssikkerhetshensyn i disse sakene, og universitetet har ansvaret for forsvarlig saksbehandling. Saken skal utredes grundig og studenten skal få tilstrekkelig tid til å uttale seg om forholdet. Disse sakene kan bli prøvd i retten, og studenten har krav på at universitetet dekker advokatbistand gjennom hele klageprosessen og eventuell domstolsbehandling i tingretten. Feil saksbehandling kan gi grunnlag for erstatningsansvar for universitetet. Samtidig er det viktig at studenten får saken hurtig avgjort.

Saksbehandlingstiden har tidligere vært for lang, som illustreres av at Felles klagenemnd har redusert utestengelsesperioden i fuskesaker på bakgrunn av lang saksbehandlingstid. I de aktuelle sakene hadde det tatt over ett år fra studenten avla eksamen til saken ble behandlet av klagenemnda.

### **Saksbehandlingstiden de siste årene:**

**Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2019: 11 uker**

**Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2018: 16 uker**

**Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2017: 19 uker**

Vi ser imidlertid nå at saksbehandlingstiden har gått betydelig ned, noe vi er fornøyde med. Prosessen i disiplinærsaker krever noe saksbehandlingstid, noe som tilsier at den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden vanskelig kan gå ytterligere ned. Etter at for eksempel fuskesaker oversendes til sekretariatet, skal det opprettes forhåndsvarsel, og studenten skal ha en frist på tre uker til å uttale seg. Deretter skal saken utredes av sekretariatet, og så behandles av klagenemnda ved første mulige anledning. Vi har likevel et mål om å stadig evaluere prosessen og saksbehandlingstiden i disiplinærsaker.

Nedenfor vil saksområdene fusk, merknad i politiattest, og skikkethetsvurdering kommenteres særskilt.



## Fusk

De aller fleste disiplinærsakene som behandles i klagenemnda, er fuskesaker.

Nedenfor vises en tabell over antall fuskesaker de siste årene, og hvor mange som gjaldt hjemmeeksamen.

	2016	2017	2018	2019
<b>Fuskesaker</b>	38	35	55	35
<b>Hjemmeeksamen</b>	35	30	47	35

Vi ser at de fleste fuskesakene gjelder hjemmeeksamen. Det uregelmessige forholdet avdekkes som regel når eksamensoppgavene blir kontrollert i tekstgjenkjennelsessystem. Antall hjemmeeksamener som automatisk gjennomgår tekstgjenkjennelsessystem har økt drastisk de senere årene. Samtlige digitale eksamener ved UiT gjennomgår nå automatisk tekstgjenkjennelsessystem. Dette utgjør hele 87 % av alle eksamenene ved UiT. Fra våren 2020 vil også alle bachelor- og masteroppgaver gjennomgå tekstgjenkjennelsessystem.

Vi ser videre at antallet fuskesaker har gått ned siden i fjor. I årsrapporten fra 2018 ble det pekt på at en grunn til det høye antallet fuskesaker var nettopp økt bruk av automatisk tekstgjenkjennelsessystem. Det var likevel vår vurdering at flere av fuskesakene kunne vært unngått med større grad av faglig veiledning om kildebruk og bruk av andre studenter sitt arbeid. I 2019 brukes automatisk gjenkjennelsessystem i like stor grad. Det lavere antallet fuskesaker kan dermed skyldes at studentene har fått mer veiledning. Det kan også tenkes at enhetene har justert seg etter klagenemndas praksis i tidligere saker, og dermed gjort en mer nøye vurdering av hvilke saker som sendes til klagenemnda.

### **Statistikk over reaksjon og type fuskehandlinger for 2019**

Nedenfor vises mer konkrete tall for fuskesakene i 2019, herunder hvilken reaksjon sakene har endt med, og hvilke type fuskehandlinger sakene har omhandlet.

<u>Reaksjon</u>	<u>Antall</u>
Annullering og utestengelse 2 semestre	25
Annullering og utestengelse 1 semester	1
Ingen	6

<u>Type fuskehandling</u>	<u>Antall</u>
Bruk av andres eksamensbesvarelser ved UiT	12
Bruk av publiserte master- eller bacheloroppgaver på nett	4
Utilstrekkelig bruk av andre kilder, for eksempel artikler	11
Ulovlig samarbeid	5
Selvplagiering	2

### ***Kommentarer til fuskehandlingene***

Tidligere har vi sett at den vanligste formen for fusk på hjemmeeksamen har vært utilstrekkelig bruk av publiserte kilder på nett. Særlig et problem har vært studentenes bruk av publiserte master- eller bacheloroppgaver på nett. Det kan fremstå som om studentene her ser en lettvinnt løsning, og referer til kildene brukt i oppgavene, men ikke til selve oppgavene. Dette har synliggjort et behov for veiledning angående bruk av slike kilder. Det er viktig at det presiseres overfor studentene at andres offentliggjorte oppgaver skal refereres til og oppgis som kilde på lik linje som andre «ordinære» kilder.

Nå ser vi imidlertid en klar tendens mot flere tilfeller av fusk hvor det ikke handler om kildebruk, men bruk av andres eksamensbesvarelser ved UiT. Vi ser for eksempel at studenter får låne tidligere eksamensbesvarelser fra medstudenter. For stor og uselvstendig bruk av slike eksamensbesvarelser medfører at studenten presenterer andres arbeid som sitt eget. Det er viktig å presisere overfor studentene at dette vil kunne utgjøre fusk.

Jo flere hjemmeeksamener universitetet avholder, jo flere saker om ulovlig samarbeid vil sannsynligvis komme inn. Selv om hjemmeeksamen i utgangspunktet skal være et individuelt arbeid, har studentene i en viss grad anledning til å samarbeide med andre studenter. I noen tilfeller blir studentene også oppmuntret til samarbeid. En gjennomgang av sakene fra i år og i fjor viser at flere enheter ikke i tilstrekkelig grad gir informasjon og veiledning om hvor grensene for samarbeid går, altså hva som utgjør lovlig samarbeid under hjemmeeksamen. Det er et behov for at enhetene vurderer dette nærmere og informerer studentene om forventinger og krav ved den enkelte hjemmeeksamen, herunder særlig kravene til en individuell besvarelse.

Når det gjelder selvplagiering, ser vi en nedgang i antall slike saker fra 2018. Det er likevel viktig at det gis veiledning om bruk av eget tidligere arbeid. Etter eksamensforskriften § 20 første ledd regnes det som fusk å levere en eksamensbesvarelse som tidligere er levert ved UiT. Vi ser imidlertid at studenter leverer eksamensbesvarelser som inneholder bare deler av eget tidligere arbeid uten at dette er henvist til. Studentene får sjeldent opplæring i at dette kan anses som selvplagiering. I slike tilfeller gjør klagenemnda en konkret vurdering av omfanget av kopiert tekst og innhold, men dersom omfanget ikke ligger tett opp mot å levere en hel besvarelse på nytt, vil saken avsluttes uten reaksjon. En mulig konsekvens av slik manglende selvstendighet kan være at dette reflekteres i karakter på eksamen. Dersom klagenemnda har kommet til at det foreligger fusk, har klagenemnda funnet det tilstrekkelig å vedta annullering av eksamen, og altså ikke utestenging, da det anses som mindre uredelig å plagiere seg selv enn andre. I de to sakene om selvplagiering i 2019 ble sakene avsluttet uten reaksjon.

## Merknad i politiattest

Nedenfor vises en tabell over antall saker om merknad i politiattest de siste årene, og hvor mange saker som endte med utestenging fra praksis.

	2016	2017	2018	2019
<b>Saker om merknad i politiattest</b>	5	3	4	6
<b>Utestenging fra praksis</b>	1	2	2	1

Vi ser at antallet saker om merknad i politiattest har holdt seg stabilt. Omtrent halvparten av sakene i 2019 omhandlet bruk av illegale rusmidler. I de fleste sakene anså man det som tilstrekkelig sannsynliggjort at studenten var rusfri, og det ble lagt vekt på at studenten hadde mottatt behandling. I saken som endte med utestenging ble det vurdert slik at studenten over en lengre periode måtte vise at han var rusfri for at adgang til praksis skulle være forsvarlig.

I årsrapporten fra 2018 bemerket vi at der merknaden er knyttet til tidligere bruk av illegale rusmidler og man fortsatt er i tvil om hvorvidt studenten har lagt all bruk av illegale rusmidler bak seg, kunne studenten tidligere etter en konkret vurdering få adgang til praksis mot å levere rusmiddelanalyser i en fastsatt periode fremover. Felles klagenemnd har imidlertid signalisert det standpunkt at institusjonene ikke har hjemmel til å be studenter om å rusteste seg, og UiT anser seg bundet av dette standpunktet. UiT og Universitetets klagenemnd har som følge av dette justert sin praksis, og alle saker om merknad i politiattest blir nå utredet uten rusmiddelanalyser som dokumentasjon. Etter den nye praksisen vil noen flere studenter enn før kunne bli utestengt fra praksisstudier, fordi man ikke har tilstrekkelig dokumentasjon for at studenten er rusfri og dermed kvalifisert for praksisstudier.

## Særskilt skikkethetsvurdering

Universitetets klagenemnd behandlet én skikkethetssak i 2019.

Universitetets klagenemnd har behandlet totalt to skikkethetssaker. Den første ble behandlet i 2018. De fleste skikkethetssakene avsluttes før nemndsbehandling, enten ved at man kommer til at studenten likevel er skikket, eller at studenten slutter eller blir veiledet ut av studiet.

I saken fra 2018 vedtok klagenemnda å utestenge studenten fra barnehagelærerutdanningen samt tilsvarende utdanninger i 5 år. Studenten ble ansett som uskikket blant annet på bakgrunn av alvorlige psykiske vansker. Vedtaket ble påklaget, og Felles klagenemnd satte ned utestengelsesperioden til 2 år, blant annet med den begrunnelse at man ikke hadde tilstrekkelig informasjon om studentens helsetilstand eller videre behandlingsmuligheter. Sektoren har reagert på at Felles klagenemnd i flere skikkethetssaker har valgt å sette ned utestengelsesperioden i saker hvor man finner det klart sannsynliggjort at studenten ikke vil kunne være skikket om 2 år.

Skikkethetssaken i 2019 omhandlet også en student på barnehagelærerutdanningen. Klagenemnda vedtok å utestenge studenten fra barnehagelærerutdanningen samt tilsvarende utdanninger i 3 år. Studenten ble ansett som uskikket blant annet på grunn av konsentrasjonsvansker. Klagenemnda signaliserte imidlertid at man ikke mente studenten vil kunne være skikket etter 3 år, og ønsket å benytte seg av den maksimale utestengelsesperioden på 5 år. Perioden ble likevel satt til 3 år av klagenemnda, for å være i tråd med praksis fra Felles klagenemnd. Vedtaket ble påklaget til Felles klagenemnd, som stadfestet vedtaket.